

Kraków 08.04.2024 r.

dr hab. Stanisław Brach prof. uczelni
Dyscyplina Artystyczna
Sztuki Piękne
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Rzeźby

RECENZJA

rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku artystycznego pani dr Kariny Marusińskiej w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętych przez Radę Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.

Temat pracy habilitacyjnej: „Dokumentacja postępowania habilitacyjnego”.

Podstawowe dane o doktorancie

Pani dr Karina Anna Marusińska urodziła się w 1983 roku w Piotrkowie Trybunalskim. W 2003 roku ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Kielcach. W 2008 roku uzyskała tytuł magistra sztuki na Wydziale Ceramiki i Szkła w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. W 2010 ukończyła Studia Podyplomowe „Projektowanie Wzornicze w Zarządzaniu Rozwojem Nowego Produktu” w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. W latach 2013 – 2014 studiowała na International Post - Graduate Course „Kaolin” Art. And Design in Contemporary Ceramics, ENSA Limoges we Francji oraz w Jingdezen w Chinach. W 2015 roku uzyskała stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe na macierzystej uczelni. Od 2010 roku była asystentką na Wydziale Ceramiki i Szkła ASP we Wrocławiu, a od 2016 jest adiunktem na tym samym Wydziale.

Ocena dorobku twórczego, artystycznego i naukowego po doktoracie

Pani dr Karina Anna Marusińska jest artystką interdyscyplinarną, animatorką społeczno-kulturalną. Jest współtwórcą grupy projektowej Wzorowo (2008 – 2014), od 2014 należy do kolektywu Food think Tank i grupy performerskiej Łuhuu! W swojej twórczości stosuje różne media, m. in. ceramikę, rzeźbę, instalacje, wideo oraz performans. **Dr Karina Marusińska jest laureatką wielu nagród i wyróżnień za działalność naukową i artystyczną**, m. in. w 2016 roku otrzymała Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców, nagrodę Gazety Wyborczej *Warto* w dziedzinie sztuk wizualnych, w 2020 była laureatką konkursu na realizacje artystyczne w ramach otwartego naboru projektów do Sympozjum Wrocław 70/20, a w 2021 Stypendium Artystyczne Prezydenta Wrocławia na realizację projektu „Okruchy świata”. Pani dr Karina Marusińska po obronie doktoratu zorganizowała sześć wystaw indywidualnych: w 2020 Kamienie, które płaczą – Muzeum Archeologiczne, Arsenał Miejski, Wrocław; 2018 Hard made. Ceramiczny szlak Kariny Marusińskiej – Concept Store Jafra, Galeria Wnętrz Domar, Wrocław; 2017 To, czego oczy nie wiedzą – Galeria Sztuki Współczesnej Mieszkanie Gepperta, Wrocław; 2017 Silence – Schaufenstergalerie Scharf, Graz (Austria); 2017 What The Eye Doesn't Know – Centrala Art Gallery, Birmingham (Wielka Brytania); 2016/2017 Część zamiast całości – BWA Galeria Szkła i Ceramiki, Wrocław. **Brała również udział w prawie stu wystawach zbiorowych, festiwalach i konkursach o randze krajowej oraz międzynarodowej. Dr Marusińska brała udział w sympozjach i plenerach międzynarodowych oraz odbyła kilka rezydencji w instytucjach zagranicznych.** Między innymi: w 2017 - Styria Artist in Residence, stypendium rządu austriackiego kraju Związkowego Styria – Graz (Austria) oraz Punkt widokowy – Centrala Art Gallery, Birmingham (Wielka Brytania). **Prace pani dr Kariny Marusińskiej były publikowane w wielu katalogach wystawowych, pokonkursowych, poplenerowych oraz po sympozjach międzynarodowych.** Jest również autorką publikacji dotyczących indywidualnych wystaw, prezentacji i recenzji wydawniczych. Jej prace znajdują się również w **zbiorach wielu muzeów polskich** oraz zagranicznych, np. w 2023 Muzeum Miejskie Wrocławia – Butelka niecierpliwości, Szramy; 2022 Muzeum Narodowe we, Wrocławiu – Kluka, Kristal (Wzorowo); 2021

Muzeum Narodowe w Krakowie – Chwasty; 2019 Krehky Gallery, Praga (Czechy) – Kraj-obraz; 2018 Muzeum Regionalne w Stalowej Woli – Ogryzki. **Przedstawiony dorobek dydaktyczny pani dr Kariny Marusińskiej** potwierdza indywidualne i nowatorskie podejście do nauczania współczesnych studentów. Stworzony przez habilitantkę autorski program Pracowni Kontekstualnej pozwala studentom na nowo spojrzeć na ceramikę, która służyć powinna przyszłym pokoleniom i środowisku oraz opowiadać o współczesnym świecie. Pracownię prowadzi wraz z profesorem Mirosławem Kocińskim dla II i III roku studiów licencjackich, I i II roku studiów magisterskich oraz doktorantów i studentów z programu Socrates – Erasmus. Autorski program pracowni, przedstawione zadania w ramach przedmiotu ukazują odpowiedzialną rolę pani dr Marusińskiej jako pedagoga w kształtowaniu młodego pokolenia.

Ocena autoreferatu i dzieła artystycznego

W ramach autoreferatu pani dr Karina Marusińska przedstawia rozprawę zatytułowaną *„Dokumentacja postępowania habilitacyjnego”*, co budzi u mnie na samym wstępie pewne zaskoczenie i niezrozumienie.

Rozprawa podzielona jest na siedem rozdziałów, z których tylko jeden mogę zaliczyć do rozprawy habilitacyjnej. Jest to czwarty rozdział zatytułowany „Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r., poz. 478)”. Ten tytuł z kolei uważam za całkiem niefortunny i nieuzasadniony.

Habilitantka dzieli go na sześć mniejszych rozdziałów „Wprowadzenie”, „Proces twórczy: wizyty w muzeach, poszukiwanie kontekstów, łączenie odległych światów”, „Autoetnografia”, „Przedmioty, doświadczenie, historia”, „Od muzeum w Grazu do muzeów wrocławskich” oraz „Zakończenie”. Reszta rozdziałów to opisana bardzo starannie aktywność artystyczna, naukowa, dydaktyczna oraz organizatorska artystki, co stanowi bardzo dobre źródło informacji o zaangażowaniu pani dr Marusińskiej w rozwój kultury polskiej. Pani dr Karina Marusińska jest artystką interdyscyplinarną, zajmuje się sztuką, która prowadzi dialog z dizajnem i rzemiosłem. Uprawia sztukę,

która włącza się w publiczną debatę i porusza ważne sprawy współczesnego świata. Pracuje, posługując się instalacją, obiektem, rzeźbą, wideo, performansem, przygotowuje działania site-specific. Korzysta z różnych narzędzi i technik na potrzeby konkretnych realizacji i nieustannie poszukuje nowych środków wyrazu. Często sięga po ceramikę, z którą jako pedagog jest cały czas związana. W pierwszym podrozdziale „*Okruchy świata*” pani dr Marusińska opisuje swój stosunek do muzeów oraz swoje relacje z nimi związane. Stawia tezę, że muzea powinny zrezygnować z antropocentrycznej perspektywy, a otworzyć się bardziej na zewnątrz i włączyć publiczność do tworzenia nowej misji. Ekspozycje muzealne stają się dla habilitantki wehikułem czasu, które pozwalają jej na poruszanie się w czasoprzestrzeni i łączenie odległych artefaktów. Okruchy, jak sama nazywa te zjawiska, pozwalają jej widzieć pozostawiony ślad czasu oraz komentować aktualne zjawiska społeczne, polityczne i środowiskowe. Autorka tak sama pisze: *„Okruchy, resztki, strzępy, występujące pod różnymi postaciami, wywołują we mnie uczucia, których nie jestem w stanie zignorować. Wzbudzają we mnie chęć otulenia, objęcia uwagą, zaopiekowania się. Jest w tym coś z instynktu macierzyńskiego albo jakiegoś naturalnego odruchu wobec osieroconych istot. Nie chodzi tu o pokusę sklejenia ich w jakąś spójną całość (czym bowiem jest całość?) ani o wypełnienie nimi próżni. Chodzi o uznanie ich ważności, zapewnienie reprezentacji i widoczności.”* Dr Karina Marusińska realizuje prace w konkretnych muzeach, które wchodzi w relacje, w dialog z obiektami muzealnymi. Stanowi to dla niej ciągłość komunikatu pomiędzy człowiekiem – przyrodą - technologią a mediami. W odniesieniu do cyklu prac „Okruchy świata” dr Marusińska stawia pytanie, w jaki sposób muzealne artefakty istnieją w dzisiejszym świecie i co mówią o współczesnej rzeczywistości.

Cykl prac „Okruchy Świata” pani dr Marusińska realizowała w czasie swojego macierzyństwa oraz lockdownu spowodowanego pandemią Covid-19. Poszukiwanie inspiracji przedstawia w podrozdziale *„Proces twórczy: wizyty w muzeach, poszukiwanie kontekstów, łączenie odległych światów”*. Miała możliwość pozostawiania w przestrzeniach muzealnych sam na sam z obiektami. W Jej ocenie czas pandemii zweryfikował na nowo nasze postrzeganie świata, pozwalając docenić to co mamy najbliżej siebie i to co jest najmniejsze. Dla dr Marusińskiej praca nad tym

cyklem dzieł w tym czasie miała charakter terapeutyczny. Jak sama pisze, był to proces nieustannej negocjacji formy z ideą oraz poszukiwań znaczeń, symboli i metafor, co skutkowało wielką kolekcją notatek i szkiców. Przekładało się to na realizację prac – okruchów tworzonych w różnych miejscach ze względu na pandemię i lockdown. Podjęty temat rozproszonych części, fragmentów, okruchów realizowany był w niezamierzony przez artystkę symboliczny sposób w samej metodzie działania. Pani Karina Marusińska przyznaje, że na marginesie głównych poszukiwań uprawia **autoetnografię**. Swoje dzieła realizuje przez pryzmat osobistych doświadczeń i własnej historii. Opisuje to w swoich „Powidokach, zamek i blokowisko”. Te okruchy dzieciństwa, jak sama pisze nazywając ich „rzeczywistością poszarpaną”, stają się początkiem i łączą się z ideą „Okruchów świata”. W podrozdziale „**Przedmioty, doświadczenie, historia**” dr Marusińska stwierdza, że muzea i zastaną tam rzeczywistość wykorzystuje w swojej twórczości, jako tło działań. Pozwala jej to podjąć ważny dyskurs muzealny. Splatając opowieści o przedmiotach i historii oraz swoje prywatne doświadczenia staje się niejednokrotnie głosem tych, którzy są niesłyszalni oraz pokazuje problemy, które są słabo widoczne i lekceważone. W pracach habilitantki widoczny jest mocny nacisk na stawianie pytań. Cyt. „*czy czasy, w których żyjemy, nie są przypadkiem ostatnią kartą historii naszego gatunku...*” W pracach z tego cyklu autorka oddaje się głębszej refleksji nad niektórymi fragmentami naszej rzeczywistości, naszej zbyt śmiałej ingerencji w otaczający nas świat. To prace, które pomimo zmieniającego się czasu, tła historycznego, politycznego czy społecznego, nabierają nowego znaczenia i sensu. Pani dr Karina Marusińska do prac z cyklu „**Okruchy świata**” dołączyła prace z 2017 roku, które stały się punktem wyjścia do realizowanych dzieł w latach 2021-2023. Jedną z tych prac jest „**Cisza**”, którą zrealizowała podczas rezydencji w Graz (Austria). Praca stała się symbolem skrajnych form protestu, od niemego do walki z kamieniem w rękę. Od 2020 roku sposób myślenia i działania dr Marusińska przenosi do muzeów we Wrocławiu, gdzie powstaje reszta prac zaprezentowana w postępowaniu habilitacyjnym. Praca z 2020 roku „**Kamienie, które płaczą**” w sposób symboliczny przyłącza się do protestów i demonstracji dotyczących praw człowieka. „**Butelka niecierpliwości**” z 2021 roku, praca w formie klepsydry z miałem węglowym w środku, symbolizuje upływ czasu, którego, jak pisze artystka,

jest coraz mniej dla naszej planety, ale również staje się symbolem ogromnej tragedii ludzi związanych z rodzinnym miastem artystki. „*Corona muralis*” to praca z 2021 roku poświęcona problemowi uchodźstwa, która powstała w czasie budowania muru na granicy polsko - białoruskiej. Praca „*Skrawki*” była odpowiedzią na wojenne losy babci artystki, która przeżyła dzięki łobkom ziemniaków. Artystka zwraca uwagę na pozostawiane odpadów i resztek jedzenia, które musimy we współczesnym świecie docenić i przywrócić im należyty szacunek. Cykl prac pod wspólnym tytułem „*Choroby komunikacyjne*” to odpowiedź artystki na znaczenie języka komunikacji we współczesnym świecie. Język może stać się narzędziem śmierci, ale również zgody, i przyczynić się do zmiany świata na lepsze. Stawia tutaj ważne pytanie: jak współczesny język pozwala zbliżyć się do drugiego człowieka? Dr Karina Marusińska w swoich pracach porusza szereg problemów społecznych. Dwuznaczność znaków i symboli ukazuje w pracy pt. „*Napięcie*”, gdzie przedstawiona dłoń w znaku symbolu wolności staje się częścią prymitywnej broni – procy. W pracy „*W cieniu innych świeci*” zwraca uwagę na problem niedocenionych i zapomnianych kobiet wrocławskich. O współnocie człowieka i ich zmianach zachodzących na przestrzeni wieków mówi w pracy pt. „*Wspólnota*”, a w dziele „*Margines wszechświata*” proponuje odejście od antropocentryzmu i traktowanie innych istot żywych z większą otwartością. Praca zrealizowana z kilkunastu rodzajów gliny staje się symbolem człowieka i jego złożoności jako istoty ludzkiej. W dwóch ostatnich pracach „*Szramy*” i „*Były niepożądane*” artystka porusza problem walki o prawa klas najniższych. Przywołując wydarzenia z początku XV wieku, mówi o dominacji mężczyzn w życiu społecznym, o próbach zaangażowania obywatelskiego w te zmiany i o cenie, jaką trzeba za te próby ponieść, będąc często wykluczonym ze społeczeństwa i nazwanym „chwastem”.

Podsumowanie

Od kilkunastu lat mam przyjemność śledzić rozwój artystyczny naszej habilitantki. Jestem pod wrażeniem dużego dorobku artystycznego, udziału w setkach wystaw w Polsce, jak również za granicą. Czytając część teoretyczną, przeglądając całą dokumentację oraz analizując pracę artystyczną przygotowaną do przewodu

habilitacyjnego, opisaną w dysertacji, stwierdzam, że praca ukazuje wartościowy dorobek artystyczny ale jej forma, struktura i nadane tytuły pozostawiają niedosyt. Teoria jest wykładnią inspiracji i doświadczeń praktycznych. Pamiętam szczególnie pracę, która powstała w 2008 roku, nadgryziona filiżanka, która zapoczątkowała cykl prac „*Ogryzki*” i stała się ikoną polskiego dizajnu, zauważoną przez kuratorów i wyróżnioną wieloma nagrodami. Myślę, że ta praca otworzyła pani dr Marusińskiej drogę własnego spostrzegania świata. W pracach przedstawionych do habilitacji dokonała próby opisanie świata nie przez pryzmat tego co tworzymy, budujemy, ale przez to co odrzucamy. Okruchy, resztki, kawałki, wycinki stały się inspiracją do mówienia o problemach współczesnego świata, o jego kondycji. Artystka poprzez swoje działania angażuje się w dyskurs o aktualnych i ważnych dla niej samej przemianach społecznych, politycznych i środowiskowych. Stwierdzam, że twórczość pani dr Kariny Marusińskiej jest sztuką zaangażowaną, o której w bardzo ciekawy sposób pisze pani Monika Braun w dostarczonej publikacji do przewodu habilitacyjnego pt.: „Wobec nieruchomości rzeczy. O pracach Kariny Marusińskiej”.

Konkluzja

Po dogłębnym zapoznaniu się i analizie dostarczonej mi dokumentacji dorobku artystycznego, autoreferatu oraz pozostałej dokumentacji niezbędnej do napisania recenzji w postępowaniu habilitacyjnym pani dr Kariny Marusińskiej mogę stwierdzić, że przedstawiona dysertacja, dorobek artystyczny, organizatorki oraz dydaktyczny stanowią istotny wkład w rozwój reprezentowanej przez nią dyscypliny artystycznej i spełniają warunki zgodne z **Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz.U. z 2018 poz.261)**. W związku z powyższym wnioskuję do **Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu o podjęcie uchwały o nadaniu stopnia doktora habilitowanego pani dr Karinie Marusińskiej w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

dr hab. Stanisław Brach prof. uczelni

